

Imbiri Yakavigika yeNdima yeMakumi Mana — Namba Gumi neNomwe

Nechipiri Chinosuruvarisa — Chikamu Chechina

Jeff Pippenger
2026-06-25

627, 632 𐤁𐤃 637

“ufunguo” unaofungua kuzimu ni vita vya Ninawi, vilivyotimizwa mwaka 627, miaka mitano kabla ya Mohammed kufa mwaka 632. Miaka mitano baadaye, mwaka 637, majeshi ya Waislamu yaliitaka mji mkuu wa Uajemi, mojawapo ya dola kuu mbili zilizoshiriki katika vita vya Ninawi. Tukio hili lilibadili kwa namna ya kushangaza uwiano wa nguvu katika Mashariki ya Kati. Vita vya Ninawi vya mwaka 627 vilidhoofisha nguvu za Milki ya Uajemi, na miaka kumi baadaye Milki ya Uajemi ilikoma.

Kuzvidzwa—782

Miaka mia moja na hamsini baada ya kifo cha Mohammed mwaka 632, katika Kampeni ya Abbasid ya mwaka 782, jeshi la Abbasid (linaloripotiwa kuwa na takriban askari 95,000) lilianzisha uvamizi mkubwa katika eneo la Wabyzantine huko Asia Ndogo (Uturuki ya kisasa). Lilisonga mbele hadi Chrysopolis, ng’ambo ya moja kwa moja ya Mlango-Bahari wa Bosporus kutoka Constantinople—likikaribia sana mji mkuu wa Wabyzantine. Wabyzantine, chini ya Malkia Irene, walipata kushindwa kukubwa. Kwa hiyo, Wabyzantine walilazimika kusaini mapatano ya aibu ya miaka mitatu ya kusitisha vita, wakikubali kulipa kodi kubwa ya kila mwaka (takriban dinari za dhahabu 70,000–90,000) na kukabidhi mavazi ya hariri pamoja na mateka. Kampeni hii ilikuwa mojawapo ya mashambulizi makubwa na yenye mafanikio zaidi ya Abbasid katika nchi za Wabyzantine wakati wa karne ya 8. Ilidhihirisha nguvu iliyokuwa ikiongezeka ya Ukhalifa wa Abbasid na kuzorota kuendelea kwa Dola ya Byzantine.

សំរាប់រយ:ពលេបុរំខ័រ

Mu Chivumbulutso chaputala 9, “miyezi isanu” imene ikufanana ndi zaka zana limodzi ndi makumi asanu yatchulidwa kawiri; kamodzi pa vesi 5 ndiponso pa vesi 10.

Uye vakapiwa kuti varege kuvauraya, asi kuti vatambudzwe kwemwedzi mishanu; uye kutambudzika kwavo kwakanga kwakaita sokutambudzika kwechinyavada, kana chabaya munhu. Uye mumazuva iwayo vanhu vachatsvaka rufu, asi havangaruwani; uye vachashuva kufa, asi rufu ruchavatiza. Uye maumbirwo emhashu akanga akafanana namabhiza akagadzirirwa hondo; uye pamusoro pawo paiva nezvakanga zvakaita sekورونا dzakafanana nendarama, uye zviso zvawo zvakanga zvakaita sezviso zvavanhu. Uye dzakanga dzine bvudzi rakafanana nebvudzi ravakadzi, uye mazino adzo akanga akaita samazino eshumba. Uye dzakanga dzine zvipfeko zvechipfua, zvakanga zvakaita sezvipfeko zvechipfua zvesimbi; uye ruzha rwamapapiro adzo rwakanga rwakaita soruzha rwengoro dzamabhiza mazhinji

Nguva iyo yechipiri yemakore zana nemakumi mashanu mukati mehwamanda yokutanga yakapera musi wa27 Chikunguru 1449, Konstantino wokupedzisira akatsvaka mvumo kubva kusurutan wechiIslam kuti akwire pachigaro choushe cheRoma yoKumabvazuva, nokudaro achitambura kunyadziwa kumwe chete kwakaitwa naMambokadzi Irene pakupera kwemakore zana nemakumi mashanu okutanga enguva mbiri dzeZvakazarurwa 9 dze“mwedzi mishanu.” Kunyadziwa kwa‘Mambokadzi Irene’ uye zvakare kwa‘Konstantino wokupedzisira’ kwakava mufananidzo wokunyadziwa kwakatevera kwavaOttoman, apo pakupera kwechiporofita chenguva chenhamo yechipiri vakatsvaka kudzivirirwa kubva kumasimba mana makuru eEurope pakutyisidzirwa neJipiti.

I-Pantheon

Vapayona vaizvinzwisisa nokururama uye vakadzidzisa kuti mashoko anoti “nzvimbo yetsvene yake yakakandirwa pasi” muna Danieri 8 ndima 11 akazadzikiswa naConstantine.

Eya, iye akazvikudza kusvikira kuna Muchinda wehondo; uye nezvake chibayiro chezuva nezuva chakabviswa, uye nzvimbo yetsvene yake yakakandirwa pasi.

“nzvimbo yetsvene” inotaurwa pano yaiva temberi yePantheon muguta reRoma, uye “nzvimbo ye” temberi iyoyo yaiva Roma. Roma “yakawisirwa pasi” naConstantine paakasarudza kutamisa guta guru reumambo hwake kuConstantinople mugore ra330. Ndima yegumi neimwe inobatana naZvakazarurwa chitsauko chegumi nenhatu, uye ndima yechipiri iri kuratidza zviitiko zvimwe chetezvo.

Nyama yandakaona yakanga yakafanana nembada, uye tsoka dzayo dzakanga dzakaita setsoka dzebheya, nomuromo wayo wakanga wakaita somuromo weshumba; uye dhiragoni yakapa iyo simba rayo, nechigaro chayo, nesimba guru.

Shato rakanga riri Roma yechihedheni, uye Roma yechihedheni yakapa “chigaro” chayo chemasimba kucheche yeRoma muna 330, payakatamisa guta guru ichiriendesha kumabvazuva, nokudaro ichisiya nzvimbo isina simba iyo chechi yepapa yakafara kutora mukana wayo. Patinotanga mutsetse weRoma yokumabvazuva kubva mugore ra330 kusvikira kuna 1453, tinoona kuti pakutanga pechiporofita cheRoma yokumabvazuva, guta reRoma rakanyadziwa nokurambwa kwaRoma naConstantine. Kunyadziwa ikoko kwakadzokororwa naMambokadzi Irene muna 782, pakupera kwemakore zana nemakumi mashanu okutanga okutambudzwa. Kunyadziwa kwose uku kwakadzokororwazve naConstantine wokupedzisira.

Kunyuka na Kuanguka kwa Kipekee

Likolopha la botlhano le la borataro tsa Tshenolo kgaolo ya boferabongwe di naya dintlha tsa go wa ga Roma ya botlhaba, tsotlhe di ntse di kwala gape go tlhoga le go wa ga Boiselamo. Tshenolo ya semowa e re itsise gore re ithute “go tlhoga le go wa” ga mebuso mo dibukeng tsa Daniele le Tshenolo. Mebuso eo e na le tsotlhe tsotlhe dikgono tsa yone tse di ikgethileng tse di amanang le “go tlhoga le go wa” ga yone ka tsela ya yone e e kgethegileng. Go wa ga Juda go ne ga tlisiwa ke ditlhaselo di le tharo mo Jerusalema. Bahebera ba ne ba isiwa kwa Babilona, mme ba ne ba tla boa

ka ditaelo di le tharo, tse di neng di tla simolola dingwaga di le 2,300 tse di neng tsa isa kwa baengele ba le bararo ba goroga mo hisitoring go tloga ka 1798 go fitlha ka 1844. Babilona e ne ya wa ka bosigo bo le bongwe. Roma e ne ya kgaogana ya phatlalala, mme mo go kgaoganeng ga yone ga tlhongwa dikarolo tse pedi tsa Roma ka fa tlase ga lefelo la Roma ya bophirima kgotsa ya botlhaba. Go tlhoga le go wa ga bogosi jwa Bapitolome le bogosi jwa Baselukase mo karolong ya ntlha ya boraro ya Daniele kgaolo ya bolesome le bongwe go tshwantsha go tlhoga le go wa ga Roma ya bopapa. Bosupi joo ke fela bokhutlo jo bo ntshiwang mo pegong ya ga Alekxandere le go phatlalala ga Gerika. Go farologana le Roma, Gerika e ne ya kgaoganngwa ka dikarolo di le nne tse kwa bokhutlong di neng tsa nna pedi. Roma e ne ya kgaoganngwa ya nna botlhaba le bophirima, mme morago ga moo Roma ya bophirima e ne ya kgaoganngwa ka boporofeti ya nna tharo, e emela puso ya Roma ya dikarolo di le tharo. Fa e le Roma ya botlhaba, Constantine o ne a kgaoganya bogosi jwa gagwe a bo naya bomorwawe ba le bararo. Go bonala sentle gore Roma ya bophirima le ya botlhaba ke mela e e bapileng e e emelang kereke ya Roma le puso ya Roma. Mo kgaoganong eo ya dikarolo di le pedi go na le gape kgaogano e nngwe ya dikarolo di le tharo. Gerika e ne e le nne go nna pedi, Babilona e ne e le bosigo bo le bongwe, Juda e ne e le ditlhaselo di le tharo. Ka Boiselamo, “go tlhoga” ga bona go bontshiwa e le “go gololwa,” mme “go wa” ga bona ke “go thibelwa.”

Kukwira kwavo kwakatanga na Mohammed, uye vakadziviswa musi wa 11 Nyamavhuvhu, 1840. Vakaburitswa, uye pakarepo vakadzivirwazve pa 9/11. Vakaburitswazve munguva ichangopfuura musi wa 7 Gumiguru, 2023, uye kubvira ipapo vakadzivirirwa mu Gaza. Islam ichaburitswazve kuti chiratidze kumiswa kwechifananidzo chechikara. Mutsetse wenhoroondo yechiporofita yechi Islam unomiririrwa muzvitsauko zvipfumbamwe kusvika gumi nerimwe zvebhuku ra Zvakazarurwa, unozivisa nhoroondo yechiporofita yechi Islam yenhamo yechitatu. “Nhorondo yechiporofita yechi Islam yenhamo yechitatu” inomiririrwawo nengirozi yechinomwe uyewo nengirozi yechitatu. Ngirozi yechitatu yakasvika musi wa 22 Gumiguru, 1844, apo ngirozi yechinomwe yakatanga kuridza. Ngirozi yechitatu nenhamo yechitatu zvakapinda munhoroondo yechiporofita pa 9/11. Kubva pa 9/11 kusvikira pamutemo we Svondo, nhoroondo yechiporofita yenhamo yekutanga neyechipiri yanga ichidzokororwa, uye ichiri kudaro.

“kiyi” ya nkondo ya Nineve, imakokera mphamvu ziwiri, Roma ndi Perisiya, m’kulumikizana kwachindunji ndi kosalekanitsidwa ndi Chisilamu. Nineve imazindikiritsa momveka bwino kuposa gawo lina lililonse la Malemba kupita m’tsogolo kwa kugwa kwa Roma yakumadzulo ndi ya kum’ mawa.

Herode ndi cizindikiro ca chinjoka; iye anali kuyimilira Roma. Chinjoka pa mapeto a dziko lapansi ndi bungwe la United Nations. Pa lamulo la Lamlungu ufumu wachisanu ndi chimodzi ugwa, wachisanu ndi chiwiri uyamba, koma iwo apereka ufumu wawo kwa ufumu wachisanu ndi chitatu pa phwando lawo lenileni la kubadwa. Ufumu wachisanu ndi chiwiri wangobadwa kumene, ndipo nthawi yomweyo uvomera kupereka ufumu wake kwa hule la Babulo kwa ola limodzi, monga mwa cithunzithunzi ca Herode kulonjeza Salome mpaka theka la ufumu wake.

Papo hapo Marekani inapoanguka, Umoja wa Mataifa huzaliwa na muungano wa sehemu tatu hutekelezwa. Herode ndiye joka, na Herodia ndiye upapa, na Marekani ndiye Salome. Herode

alikuwa katika muungano wa ndoa usio halali, kwa maana alikuwa ameo mke wa ndugu yake, na katika kiwango cha kiunabii alikuwa katika uhusiano wa kujamiiana na ndugu wa karibu na Salome, kwa maana ni dhahiri kwamba alikuwa akimtania alipokuwa akicheza. Joka lina mahusiano na mama pamoja na binti. Hili ni muhimu kuliona unapobaini kwamba Rumi ya magharibi na ya mashariki inawakilisha, mtawalia, hila za kanisa na hila za dola. Rumi, ufalme wa nne wa unabii wa Biblia, kwa kiunabii iliweka upapa juu ya kiti cha enzi, na kwa kufanya hivyo iliifanisha Marekani ambaye kwa mara nyingine ataweka upapa juu ya kiti cha enzi.

Kufa kunoenderera mberi kweRoma yokumadokero kubva muna 330 kusvikira muna 476 kunomiririra kufa kunoenderera mberi kweUnited States kubva muna 1798 kusvikira kumutemo weSvondo. Gore ra“330” negore ra“1798” zvole zviriviri zviratidzo zvechiporofita zvinonzi “nguva yakatarwa” kana kuti “nguva yokuguma” mubhuku raDanieri. 330 rinoratidza kutanga kweRoma yokumadokero neRoma yokumabvazuva. Kuguma kwezvole izvi kuzininipiswa kwomutungamiri weRoma, sokungofanana nokuti Konstantino akazvidza guta reRoma pakutanga. 476 waiva mugumo wenguva yechiporofita inoratidza kuti chimiro chezematongerwo enyika cheRoma chairemekedzwa chakaparara pasi pematano matatu. Nguva yakatanga neguta richirambwa muna 330 yakateverwa nokuzininipiswa kwechimiro chavo chose chezematongerwo enyika—repabhuriki yavo yakaisvonaka, iyo yakanga iri chinhu chikuru chavanozvirumbidza nacho muRoma yekare, yakabviswa-bviswa, uye pakupedzisira yakasvika kuna 476, apo paisazombovapo mutongi pamusoro peRoma aibva murudzi chairwo rweRoma. Mitsetse miviri yeRoma inotanga mugore ra330, uye ndima apo mitsetse miviri iyi inoiswa pachena, inosanganisirawo mitsetse miviri yechiporofita yemwedzi mishanu. Mutsetse weRoma yokumadokero unotanga uye unoguma nokuzininipiswa kunoenderera mberi. Mutsetse weRoma yokumabvazuva unotanga uye unoguma nokuzininipiswa kunoenderera mberi muna 1449, apo Konstantino wokupedzisira akakumbira mvumo yokutonga.

Imwe mu bihe by’amezi atanu iganisha ku iherezo ry’Ubusilamu bw’Abarabu nk’icyo ubuhanuzi bwibandaho no ku itangira ry’Ubusilamu bw’Abaturukiya mu 782. Kuri iyo tariki, Umwamikazi Irene ashirwa mu isoni, bihuye no gushyirwa mu isoni kwa Constantine wa nyuma ku iherezo ry’ubuhanuzi bwa kabiri bw’amezi atanu. Ubuhanuzi bubiri bw’amezi atanu buri mu nkuru imwe igizwe n’imirono cumi n’itanu. Bumwe bugaragaza amateka y’Ubusilamu bwo muri Arabiya, ubundi bukagaragaza Ubusilamu bw’Abaturukiya. Bwombi busozwa no gushyirwa mu isoni kwa Roma y’iburasirazuba. Isohozwa ry’umwe muri ubwo buhanuzi ryasohorejwe mu mugore washyizwe mu isoni, iry’undi risohozwa mu mugabo. Umurongo ku wundi murongo, bugaragaza ugushyirwa mu isoni kw’itorero n’ubutegetsi bwa Roma y’iburasirazuba. Uko gushyirwa mu isoni kwombi kuzanywe n’Ubusilamu bw’akaga ka mbere. Gushyirwa mu isoni kwa Constantine wa nyuma mu 1449 gutangiza igihe cy’imyaka ine kirangirira mu 1453, inkuta za Constantinople zikagwa hasi. 1449 ihagarariye ugushyirwa mu isoni, naho mu 1453 inkuta ziragwa maze ubwami bukarangira.

دم حم گرم

Imwe y’ibihe bibiri by’amezi atanu itangirana n’urupfu rwa Muhamadi, uvugwa mu murongo wa cumi n’umwe ko ari “umwami wari ubategeka.”

Uye vakanga vane mambo pamusoro pavo, anova mutumwa wegomba risina mugumo, ane zita muchiHebheru rinonzi Abadhoni, asi muchiGiriki ane zita rinonzi Aporiyoni.

Inkosi eyayiphezu kwabo kwakunguMohammed, ngoba ukhunjulwe evesini lokuqala; ngakho-ke akayena omunye umuntu ongumSulumane, kodwa unguMohammed inkosi, futhi inkosi ingumbuso, kanti i-Islam ingumbuso kaMohammed.

Zvino mutumwa wechishanu akaridza hwamanda, ndikavona nyenyedzi yakanga yawa kubva kudenga ichiwira panyika; akapiwa kiyi yegomba risina magumo. Akazarura gomba risina magumo; kukakwira utsi kubva mugomba, soutsu hwechoto chikuru; zuva nomhelo zvikaitwa rima nokuda kwouts i hwakabva mugomba. Uye mumutsi makabuda mhashu dzikauya panyika; dzikapiwa simba, sezvo zvinyavada zvenyika zvine simba. Zvakazarurwa 9:1–3.

Ukuphindaphindwa kweshwa lokuqala nelesibili ngaphakathi kweshwa lesithathu kuhambisana nokuphindaphindwa kwengelosi yokuqala neyesibili ngaphakathi kwengelosi yesithathu. UMohammed, inkosi, wanikwa ukhiye wokuvula umgodi ongenasiphelo, futhi u-9/11 ukhomba isikhathi lapho ingelosi yesithathu inikwe amandla. UKristu njengengelosi enamandla wase eyehla ngesikhathi ukufika kokuqala kukaBhalamu kufinyelela emlandweni wesiprofetho. Kwase kuvuleka umgodi ongenasiphelo, futhi ubuSulumane baphinde baba yisihloko somlando wezwe. UKristu wase ehola abantu baKhe ukuba babuyele ezindleleni zasendulo zikaJeremiya, nomyalezo weshwa lesithathu nowengelosi yesithathu waqala ukuzwakaliswa. Ngo-2015, uTrump wamemezela inhloso yakhe yokungenela ukhetho lobumongameli, ngalokho evusa amandla kadrako wobumbuluzwe bomhlaba, futhi umgodi ongenasiphelo wase ukhulula ukungakholelwa kuNkulunkulu okwagcina kubulele uTrump ezitaladini zaseSodoma naseGibhithe. Emthethweni weSonto, isilo esingeseShiyagalombili, esivela kwabayiisikhombisa, siyakwenyuka siphume emgodini ongenasiphelo. Ukuqala kwesikhathi sokubekwa uphawu kwabali ikhulu namashumi amane nane ezinkulungwane, kanye nokuphela kwaso, kukhomba ukuvela kwamandla omgodi ongenasiphelo.

Chikara chawakaona chakanga chiripo, asi zvino hachipo; uye chichakwira chichibva mugomba risina pasi, chigoenda kukuparadzwa; uye vagere panyika vachashamisika, avo vasina kunyorwa mazita avo mubhuku roupennyu kubva pakuvambwa kwenyika, pavachaona chikara chakanga chiripo, asi zvino hachipo, kunyange zvakadaro chiripo. Zvakazarurwa 17:8.

Uislamu ndiye ufunguo uliolifungua shimo lisilo na mwisho mnamo 9/11, na ndiye unaolifungua shimo lisilo na mwisho wakati wa sheria ya Jumapili. Katikati ya wakati wa kutiwa muhuri, mnyama-joka wa utandawazi naye alitoka katika shimo lisilo na mwisho.

Na pavanenge vapedza uchapupu hwavo, chikara chinokwira chichibva mugomba risina magumo chicharwa navo, chichavakunda, uye chichavauraya. Zvakazarurwa 11:7.

Kiyi kinofungua alama zote tatu za njia za mamlaka itokayo katika shimo lisilo na mwisho alipewa Mohammed, mfalme wa ufalme wa Uislamu. Vita vya Nineveh mwaka wa 627 viliwakilisha pambano kati ya mamlaka mbili lililodhoofisha nguvu za wapiganaji wote wawili, jambo lililoruhusu Uislamu kuinuka kwa haraka na kupata mamlaka. Kiyi iligeuzwa tarehe 9/11, na kuinuka kwa Uislamu kulianza, ingawa muda mfupi baadaye kulizuiwa. Vita vya Nineveh

vilifanyiwa mfano katika 9/11, kwa maana hapo kuinuka kwa Uislamu kulianza wakati malaika mwenye nguvu aliposhuka ili kuutia nuru ulimwengu kwa utukufu Wake, na nyota, ambalo humaanisha mjumbe, nayo ikaanguka kutoka mbinguni. Vita vya Nineveh pia vinafanyiwa mfano mwishoni, wakati sheria ya Jumapili itakapowasili na kipindi cha pili cha Enzi za Giza kuanza, huku moshi wa dini ya Kiislamu ukiifunika jua.

Ekisita

Mutemo weSvondo unofananidzirwa apo shoko rokuchema kwapakati pousiku rinosvika pamusangano wemisasa weExeter. Ipapo kufamba kwokupedzisira mukumisikidzwa kwechifananidzo chechikara kunotanga. Kuumbwa, kana kuti kumisikidzwa kwechifananidzo, kwakatanga pa9/11, asi pakupera kwenguva iyoyo, nguva yokuziviswa kokuchema kwapakati pousikuwo zvakare ifractal yenguva yose yokuumbwa kwechifananidzo yakatanga pa9/11. Kutanga kunomiririra kuguma. Nhamo yokutanga inofananidzira nhamo yechitatu, sezvakangoita mutumwa wokutanga anofananidzira mutumwa wechitatu. Hondo yeNinevhe pakuguma kwenguva yokusimbisa chisimbiso, inozivisa hondo yeNinevhe pakutanga. Hondo yeNinevhe pamutemo weSvondo, ndiko kuguma kwenguva yokusimbisa chisimbiso yakatanga pa9/11, asiwo ndiko kuguma kwenguva yokuziviswa kokuchema kwapakati pousiku. Naizvozvo hondo yeNinevhe inofananidzirwa pakutanga mukuziviswa kokuchema kwapakati pousiku, izvo zvinoratidza nhanho dzokupedzisira mukuumbwa kwechifananidzo chechikara muUnited States, uye pamutemo weSvondo kutanga kwokuumbwa kwechifananidzo chechikara munyika kunotanga. Ninevhe ndiye kiyi inorongedza mitsara yakasiyana-siyana iyo inowana kuzadzikiswa kwayo kwakakwana munhorondo yakavanzika yendima makumi mana.

Tichafambira mberi mune imwe nyaya inotevera.